

VEROHALLINTO
Esikunta- ja oikeusyksikkö
PL 325
00052 VERO

Lausunto
11.12.2015

Oikeusministeriö
oikeusministerio@om.fi

Viite / Diaarinumero
VH A66/00 00 01/2015
OM 18/41/2015

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi yhdistyslain muuttamisesta

Oikeusministeriö on pyytänyt Verohallinnolta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi yhdistyslain muuttamisesta. Ehdotettu yhdistyslain muutos mahdollistaa toimimattomien yhdistysten poistamisen yhdistysrekisteristä viranomaisen aloitteesta, helpottaa yhdistysten oma-aloitteista poistamista rekisteristä, selventää selvitysmenettelyä, selvitysmiehen ja poistetulta ja purkautuneelta yhdistykseltä varoja saaneen vastuuta ja yhdistyksen kokouksen päätöksen moiteperusteita. Lisäksi on samassa yhteydessä tarkoitus helpottaa sähköisen rekisteri-ilmoituksen tekemistä.

Tavoitteena on, että nyt lausunnolla oleva hallituksen esitys annettaisiin helmikuussa 2016 ja lakimuutokset tulisivat voimaan 1.7.2016. Toimimattomat yhdistykset voitaisiin tällöin poistaa yhdistysrekisteristä vuoden 2016 loppuun mennessä.

Nyt lausunnolla oleva luonnos hallituksen esitykseksi liittyy erilliseen valtiovarainministeriön johdolla valmisteltavaan hallituksen esitykseen rahanpesun ja terrorismin estämisestä ja selvittämisestä koskevaksi lainsäädännöksi, joka perustuu EU-sääntelyyn. Tähän esitykseen sisältyy Y-tunnuksen antaminen kaikille yhdistyksille. Tässä yhteydessä perustettavaksi tulee erillinen muun muassa yhdistykset kattava edunsaajarekisteri, jonka toteuttamiseksi Y-tunnus annetaan viranpuolesta kaikille toimiville rekisteröidyille yhdistyksille. Näiden erikseen valmisteltavien lakien voimaantuloajankohta olisi ilmeisesti alkuvuodesta 2017.

Verohallinto esittää lausuntonaan kunnioittaen seuraavaa.

Selvitysmenettely

Yhdistyslain 40 §:ssä säädetään yhdistyksen päätökseen perustuvasta selvitysmenettelystä. Yksityiskohtaisissa perusteluissa ei ole 40 §:n osalta perusteltu, miksi laissa ei säädetä selvitystilän merkitsemisestä yhdistysrekisteriin. Tarvittaessa selvitysmiehet voivat kuitenkin ilmoittaa itsensä rekisteriin, jolloin ulkopuoliset voivat yhdistysrekisteristä

selvittää, kenellä on oikeus toiminimen kirjoittamiseen selvitysmenettelyn aikana. Tällainen merkintä selvitystilasta ja selvitysmiehen yhteystiedot olisivat Verohallinnolle tarpeellisia tietoja.

Purkautumisen oikeusvaikutus

Sivun 11 toisessa kappaleessa on perusteltu ehdotettavaa uutta 40 §:n 5 momenttia. Tekstistä saa sen käsityksen, että yhdistys voisi purkautumisen jälkeen jatkaa rekisteröimättömänä yhdistyksenä. Tätä ei voida pitää perusteltuna. Ehdotuksen sivun 3 viimeisessä kappaleessa on määritelty, että yhdistysrekisteriin kuulumisen tai siitä poistaminen liittyy yhdistyksen oikeudelliseen muotoon – rekisteröity tai rekisteröimätön yhdistys. Sen sijaan purkaminen koskee yhdistyksen olemassaoloa. Purkautuminen lopettaa yhdistyksen olemassaolon, jolloin se ei jatka enää rekisteröitynä eikä rekisteröimättömänä yhdistyksenä. Yhdistys on tällöin lakannut. Yhdistyslain 40 §:n 3 momentin tilalle ehdotettua uutta 40 §:n 5 momenttia Verohallinto ei pidä perusteltuna muutoksena.

Toimimattomien yhdistysten poisto yhdistysrekisteristä rekisteriviranomaisen aloitteesta

Verohallinto kannattaa toimimattomien yhdistysten rekisteripoistojen toteuttamista. Ehdotetussa yhdistyslain 41 a §:n 1 momentissa todettaisiin ”Rekisteriviranomainen voi määrätä yhdistyksen poistettavaksi rekisteristä, jos yhdistyksestä viimeksi yhdistysrekisteriin tehdystä ilmoituksesta on kulunut kaksikymmentä vuotta eikä muutoin ole syytä olettaa yhdistyksen toiminnan jatkuvan.” Saman pykälän 3 momentin osalta perusteluissa on mainittu, että ennen poistamista on otettava huomioon kaikki muutkin tiedot, jotka viittaavat siihen, että yhdistys edelleen jatkaa toimintaansa. Verohallinto katsoo, että tällaisena merkinä toiminnan jatkamisesta tulisi pitää esimerkiksi kiinteistöomistusta tai vähäistä merkittävämpiä varoja. Ennen yhdistysrekisteristä poistamista tulisi tarkistaa, onko yhdistyksestä elonmerkkejä YTJ:ssä tai Verohallinnon tiedoissa. Tulisi varmistua, ettei viranomaisaloitteisen rekisteristä poistamisen jälkeen yhdistykselle jää mitään sellaista toimintaa tai varallisuutta, josta voisi aiheutua veroseuraamuksia, mikä käytännössä vaatii rekisteröitymistä.

Nykyisin Y-lomakkeilla ilmoitetut muutokset eivät välity yhdistysrekisteriin, eivätkä yhdistyksen tiedot tai niiden muutokset välity yhdistysrekisteristä YTJ-palveluun. Yhdistysrekisterissä toteutettavien rekisteripoistojen osalta tulee pohtia, miten poistot tulevat huomioiduksi myös YTJ:ssä ja Verohallinnon rekistereissä.

Rekisteröinnin ja Y-tunnuksellisuuden etu on, että esimerkiksi verovalvontaa voidaan tietyiltä osin hoitaa automaation keinoin. Siksi rekisteripoisto tulee tehdä vain edellä mainitussa tilanteessa, kun on varmistettu, ettei toimintaa ole. Joka tapauksessa yhdistyksen katsotaan verotuksessa purkautuvan, kun se on poistettu rekisteristä. Jos toiminta jatkuu samassa tai muussa muodossa rekisteripoiston jälkeen, on Verohallinnon näkökulmasta kyse uudesta toimijasta, joka tarvittaessa rekisteröityy ja hoitaa esimerkiksi verovelvoitteensa.

Ehdotetun 41 b §:n säännökset varmistaisivat varojen asianmukaisen käsittelyn poikkeustapauksissa. Yksityiskohtaisiin perusteluihin tulisi täsmentää 41 b §:n 4 momenttia (mm. varojen meneminen valtiolle) sekä korjata ehdotetun 4 momentin viittaus koskemaan ”Edellä 3 momentissa tarkoitettua määräästä”.

Lakimuutoksen vaikutukset

Rekisteripoistoihin liittyvien menettelyiden osalta PRH:n ja Verohallinnon on tarkoituksenmukaista yhteistyössä erikseen valmistella käytännön toteutus. Rekisteripoistojen suorittaminen vaatii Verohallinnon resursseja. Suunnittelussa tulisi mahdollistaa koneellisten menettelyiden käyttäminen mahdollisimman kattavasti, mikä vähentäisi käytännössä tarvittavaa manuaalista virkailijatyötä.

Pääjohtaja

Pekka Ruuhonen

Johtava asiantuntija

Mia Keskinen